

Vlaams
Parlement

stuk **1866** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 15 januari 2013 (2012-2013)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van de heren Karlos Callens en Marc Vanden Bussche,
mevrouw Lydia Peeters en de heren Marnic De Meulemeester
en Sas van Rouveroi

over een Plattelandsfonds

Inleiding: een gebroken belofte

Het regeerakkoord van 2009 voorziet in de oprichting van een projectmatig Plattelandsfonds dat in bijkomende middelen moet voorzien zodat plattelandsgemeenten hun bijkomende taken kunnen vervullen. Ter uitvoering van die bepaling keurde de Vlaamse Regering in maart 2012 een voorontwerp van decreet goed.

Nadat de oprichting van het Plattelandsfonds al enkele keren was uitgesteld, werd de planning in de beleidsbrief Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid 2012-2013 bijgesteld als volgt: “In het najaar van 2012 wordt het advies van de Raad van State verwacht en het vervolg van de goedkeuringsprocedure door de regering en in het parlement met de bedoeling een operationeel fonds in werking te stellen in 2013. Daartoe zullen begin 2013 de nodige uitvoeringsbesluiten worden uitgewerkt.”. In de Septemberverklaring op 24 september 2012 boorde de minister-president de hoop op het respecteren van deze timing de grond in toen hij stelde dat “beleidsuitbreidingen ‘on hold’ worden gezet tot de eerstvolgende begrotingscontrole.”.

Het betekende een dikke streep door de rekening van de nieuw verkozen besturen van de vijftig begunstigde plattelandsgemeenten die hadden gerekend op – of moeten we zeggen: ‘zich misrekend hebben aan’ – de bijkomende financiële middelen die ze zouden kunnen incalculeren bij de start van de nieuwe legislatuur.

Ondanks de beslissing van de Vlaamse Regering om geen middelen vrij te maken voor het Plattelandsfonds, werd aangekondigd dat het fonds wel officieel opgericht zal worden. De indiening en parlementaire behandeling van het ontwerp van decreet zal na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering gewoon volgens plan doorgaan. Het gaat met andere woorden om een vorm zonder inhoud, een dode mus. Of om het in landbouwtermen te houden: boerenbedrog. In deze gang van zaken kunnen we ons niet vinden.

Het legendarische gezegde van Johan Cruijff “Elk nadeel heeft z’n voordeel” indachtig, willen we dit zoveelste uitstel aangrijpen om in deze conceptnota een aantal elementen aan te reiken voor het uitbouwen van een Plattelandsfonds zodat het zo goed mogelijk tegemoet kan komen aan de noden van de plattelandsgemeenten. Het voorontwerp van de decreet van de Vlaamse Regering stootte immers op kritische bedenkingen van de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Ook vanuit onze partij kunnen we ons niet ten volle vinden in de concrete bepalingen van het voorontwerp van decreet. In wat volgt sommen we onze punten van kritiek en onze eigen voorstellen op.

Het uitstel van het Plattelandsfonds heeft lang genoeg geduurd. Vanuit een liberale partij kunnen we weliswaar begrip tonen voor de bekommernis van de Vlaamse Regering om zich niet te wagen aan budgettaire avonturen in deze economisch moeilijke tijden, maar het uitblijven van het Vlaams Plattelandsfonds beschouwen we als een verkeerde keuze. Het gaat om een gebroken belofte, het schrappen van een budget waarvan men al sinds 2009 wist dat het moest voorzien worden. Vandaar dat Open Vld bij de plenaire bespreking van de begroting en de beleidsbrieven 2012-2013 op 18 en 19 december 2012 in het Vlaams Parlement ervoor geopteerd heeft om een amendement in te dienen dat voorzag in de principiële oprichting van het Plattelandsfonds. In afwachting van een definitieve regeling stelden we voor om in een eerste fase 250.000 euro toe te kennen aan de Vlaamse gemeenten die beantwoorden aan de OESO-definitie (OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) van maximaal 150 inwoners per km². In een volgende fase zouden we een nieuwe afbakening voorstaan aan de hand van overlegde criteria die op Vlaamse maat gesneden zijn en die op minder bedenkingen van de SALV stoten dan nu het geval is met het hangende voorontwerp van decreet van de Vlaamse Regering. In wat volgt willen we alvast zorgen voor onze inhoudelijke inbreng in het debat.

1. Het voorontwerp van decreet

De Vlaamse Regering wil met het Plattelandsfonds projecten van plattelandsgemeenten met een beperkte bestuurlijke draagkracht ondersteunen. In maart 2012 werd een voorontwerp van decreet goedgekeurd. In dit hoofdstuk overlopen we de belangrijkste inhoudelijke kenmerken van de tekst.

1. *Afbakening van de doelgroep*

Plattelandsgemeenten hebben een aantal typische kenmerken. Het gemiddelde inkomen en de waarde van het onroerend goed liggen lager op het platteland. Bovendien hebben plattelandsgemeenten vaak weinig economische activiteit waaruit ze voldoende inkomsten kunnen putten. Deze structurele minderinkomsten resulteren in een lage fiscale draagkracht. Daarmee samenhangend spelen de uitgestrektheid, de lage bevolkingsdichtheid en de open ruimten een rol. Het Plattelandsfonds moet het onevenwicht tussen de taken en de financiële middelen van deze plattelandsgemeenten bijsturen.

Het voorontwerp van decreet voorziet dat een doelgroep van gemeenten wordt afgebakend met typische plattelandskenmerken. De afbakening van de gemeenten die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit nieuwe fonds, gebeurt op basis van een aantal openruimtecriteria. Aan de hand van de criteria ‘inwonersaantal per vierkante kilometer’ en ‘het percentage bebouwde oppervlakte’ krijgt iedere Vlaamse gemeente een score toegevoegd. De eerste vijftig gemeenten op de lijst¹ worden beschouwd als doelgemeenten van het Plattelandsfonds.

Voor deze groep van vijftig plattelandsgemeenten wordt een rangschikking opgemaakt op basis van fiscale armoede, weergegeven door de verhouding fiscale draagkracht versus aantal inwoners. De criteria voor fiscale draagkracht zijn de opbrengsten uit aanvullende personenbelasting en de onroerende voorheffing.

2. *Hoeveel krijgt elke gemeente?*

Om een onderscheid te kunnen maken tussen kleinere en grotere plattelandsgemeenten met een beperktere of zwaardere opdracht, wordt een zogenaamd ‘trekkingsrecht’ toegekend. Het trekkingsrecht is het maximale bedrag dat een gemeente per jaar kan krijgen uit het fonds. Het trekkingsrecht wordt bepaald op basis van het aantal kilometer verhard wegennet van de gemeenten.

De fiscaal armste gemeenten krijgen een bonus. De bonusfactor bedraagt 1200 euro/km voor de fiscaal armste gemeenten en 1000 euro/km voor de andere gemeenten.

Het maximale trekkingsrecht per gemeente zal 250.000 euro per jaar bedragen.

De exacte bedragen die voor het fonds zullen uitgetrokken worden, zal voorwerp van discussie zijn bij de opmaak van de begroting(scontrole).

3. *Hoe en waaraan het geld te besteden?*

De gemeenten kunnen hun trekkingsrecht uitoefenen door jaarlijks projecten in te dienen die bijdragen aan de volgende plattelandsdoelstellingen:

¹ Volgens de eerste lijst die we in ons bezit hebben gekregen gaat het om de volgende gemeenten: Mesen, Vleteren, Houthulst, Alveringem, Herstappe, Heuvelland, Koekelare, Zonnebeke, Lo-Reninge, Heers, Diksmuide, Poperinge, Gingelom, Langemark-Poelkapelle, Knesselare, Peer, Meeuwen-Gruitrode, Wingene, Kortemark, Ruiselede, Sint-Laureins, Voeren, Borgloon, Spiere-Helkijn, Assenede, Zomergem, Geetbets, Pittem, Kortenaken, Ravels, Moerbeke, Bekkevoort, Damme, Zoutleeuw, Horebeke, Maarkedal, Kaprijke, Merksplas, Veurne, Linter, Bever, Wortegem-Petegem, Galmaarden, Hoogstraten, Zuienkerke, Hoegaarden, Herne, Gooik en Pepingen.

- inspanningen leveren tot het vrijwaren en ontwikkelen van de open ruimte;
- bijzondere aandacht hebben voor de kwetsbare gebieden, meer bepaald de natuurgebieden;
- een functioneel wegennet op het platteland verder onderhouden, herstellen of heraanleggen;
- aandacht hebben voor kwetsbare groepen op het platteland;
- bijdragen tot het beheren en onderhouden van het waterstelsel van lokaal belang;
- de leefbaarheid van de dorpen stimuleren;
- rurale ondernemers ondersteunen;
- de landbouw op het platteland versterken en verbreden;
- toerisme en recreatie op het platteland kansen geven.

Bij de uitwerking van dit ondersteuningssysteem werd er volgens de Vlaamse Regering naar gestreefd om de administratieve last en de personeelsinzet voor de gemeenten en de Vlaamse overheid tot een minimum te beperken.

2. Naar een doeltreffend Plattelandsfonds geschoeid op Vlaamse leest

Ter inleiding: definitie van 'platteland'

Om een degelijk plattelandsbeleid te voeren is een duidelijke definitie van 'platteland' een must. Internationaal bestaan er enkele definities, meer bepaald van Eurostat (definitie van dunbevolkte gemeente) en een iets ruimere definitie van de OESO (van maximaal 150 inwoners per km²). Probleem is dat die voor de typisch Vlaamse context, die gekenmerkt wordt door een grote mate van verkaveling en verstedelijking, niet bruikbaar zijn. Volgens de Eurostatdefinitie beantwoorden enkel de gemeenten Sint-Laureins, Alveringem en Vleteren aan het begrip 'platteland'. Volgens de OESO-definitie komen twintig Vlaamse gemeenten² in aanmerking.

Op verzoek van de Vlaamse Regering en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) heeft de Universiteit Gent een vergelijkende studie³ gemaakt in verband met de omschrijving van het platteland in Vlaanderen. Daaruit is een nieuwe methodiek gekomen om het platteland dynamisch te omschrijven waardoor het mogelijk wordt om het werkingsgebied van het plattelandsbeleid af te stemmen op de verschillende beleidsthema's, beleidsprioriteiten en doelgroepen. Geen overbodige luxe als je weet dat uit het eerste luik van het onderzoek, waarin de verschillende definities van platteland werden onderzocht, is gebleken dat naargelang de gebruikte definitie en criteria het begrip 'platteland' in Vlaanderen van 9 tot 93% van het grondgebied dekt. Het leidt ons tot de paradoxale vaststelling dat een peri-urbaan gebied als Vlaanderen volgens bepaalde definities nagenoeg helemaal (93%) als 'platteland' kan worden bestempeld. Concreet werd in de studie van de UGent voor zes thema's⁴ een kaart van Vlaanderen gemaakt waarop duidelijk af te lezen valt waar een bepaalde problematiek zich het scherpst stelt en waar het beleid dus best op inzet.

Het voorontwerp van decreet tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en verdeling van het Vlaams Plattelandsfonds bepaalt voor de afbakening van de vijftig gemeenten die in aanmerking komen voor betoelaging door het Plattelandsfonds het volgende criterium: het inwonersaantal per vierkante kilometer en het percentage bebouwde oppervlakte.

² Damme, Zuilenkerke, Diksmuide, Heuvelland, Langemark-Poelkapelle, Vleteren, Alveringem en Veurne in West-Vlaanderen; Gingelom, Meeuwen-Gruitrode, Voeren, Heers en Herstappe in Limburg; Sint-Laureins, Wortegem-Petegem en Maarkedal in Oost-Vlaanderen; Bever, Herne en Pepingen in Vlaams-Brabant en Ravels in Antwerpen.

³ De studie is terug te vinden op: http://www.planning.ugent.be/downloads/onderzoek/projecten/Onderzoek_Omschrijving_Platteland--eindrapport.pdf

⁴ Het gaat over 1° behoud en/of versterken van de open ruimte; 2° aanleg, onderhoud en beheer van lokale infrastructuur; 3° garanderen van minimale en/of aangepaste bereikbaarheid; 4° behoud en/of versterking van de lokale economie; 5° onderhoud en beheer van lokaal patrimonium; en 6° aanbieden van minimale diensten.

1. *Een pleister op een houten been*

Een fundamentele kritiek op dit Plattelandsfonds heeft betrekking op het gekozen middel. Het vehikel is een bliksemafleider voor een veel fundamenteelere uitdaging: de herziening van de algemene financiering van de lokale besturen.

De fiscale ontvangsten in kleinere gemeenten zijn problematisch. Het ware beter om die bij te sturen via het Gemeentefonds. De creatie van extra begrotingsfondsen is immers geen wenselijke praktijk, noch in het kader van beter bestuurlijk beleid, noch wat de bestuurlijke transparantie betreft, noch voor het adequaat uitvoeren van de parlementaire controletaken.

In de ideale wereld zou het Plattelandsfonds dus overbodig moeten zijn en zou er geopteerd moeten worden voor een globale herziening van de algemene herstructurering van het Gemeentefonds. In die optiek moet het Plattelandsfonds slechts als een eerste stap worden beschouwd om de zwakste gemeenten te ondersteunen.

2. *Too little, too late ...*

Het Plattelandsfonds wordt beschouwd als tegenhanger van het Stedenfonds (en aanvulling op het Gemeentefonds). Die logica houdt steek op voorwaarde dat het Plattelandsfonds over voldoende middelen beschikt. Quod non.

Ter vergelijking: het Stedenfonds beschikte in 2010 over 114,3 miljoen euro voor 1.520.000 inwoners. Volgens de VVSG⁵ zou een Plattelandsfonds dan over 17 miljoen euro moeten kunnen beschikken (a rato van 31 gemeenten en 215.000 inwoners). Daar zal het fonds zoals het er nu naar uitziet niet aan komen. Het maximale trekkingsrecht per gemeente bedraagt immers 250.000 euro per jaar en er zijn 50 gemeenten die van het fonds kunnen genieten. Dat betekent dus een maximale som van 12,5 miljoen euro op kruissnelheid, terwijl de Vlaamse Regering uitgaat van een maximum van 8 miljoen euro.

De VVSG daarentegen pleit voor een basisbedrag van minimum 250.000 euro per gemeente. Met andere woorden: het bedrag dat in het voorontwerp van decreet van de Vlaamse Regering als maximum wordt voorzien, beschouwt de VVSG als een absoluut minimum.

Daarnaast komt de operationalisering van het Plattelandsfonds rijkelijk laat. De Vlaamse Regering schermde met de gemeenteraadsverkiezingen en het feit dat het Plattelandsfonds vanaf het begin van de nieuwe legislatuur van de lokale besturen zou ingepast kunnen worden, maar veel meer dan een excuus om het uitstel te verdoezelen was het niet. Een uitstel dat daarenboven heeft geresulteerd in nog meer uitstel. De problemen van de Plattelandsgemeenten stellen zich al jarenlang. Het Gemeentefonds volstaat niet om die problemen op te lossen. We kunnen alleen maar betreuren dat de Vlaamse Regering, onder druk van de besparingen die ze moest doorvoeren en haar onvermogen om duidelijke beleidsmatige keuzes in de richting van de plattelandsgemeenten te maken, dit Plattelandsfonds pas tegen het einde van de legislatuur op de sporen hoopt te zetten.

3. *Een tijdelijke aalmoes?*

De SALV⁶ wijst in zijn advies van 29 juni 2012 terecht op de vraag naar de levensduur van het Plattelandsfonds: “Daar het onduidelijk is of een volgende regering middelen voor dit fonds zal voorzien, heeft het fonds in het minst optimistische scenario slechts een levens-

⁵ Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

⁶ Concreet gaat het over het ‘Advies over het voorontwerp van decreet tot vaststelling van de regels inzake de verdeling van het Vlaams Plattelandsfonds’ uitgebracht door de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij, 29 juni 2012 (nr. 2012-11) en door de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, 5 juli 2012 (nr. 2012/46). In de nota wordt dit advies kortweg het SALV-advies genoemd.

duur van een à twee jaar.”. Mocht die vrees werkelijkheid worden, dan is het Plattelandsfonds niet meer dan een tijdelijke aalmoes.

4. *Ondoelmatige verdelingscriteria*

Een fonds dat met beperkte middelen een relatief klein aantal gemeenten extra middelen wil toekennen, zal nooit vrij van kritiek zijn wegens veel vraag voor weinig aanbod. Een reden te meer om te opteren voor goed doordachte en gerichte verdelingscriteria. Gemeenten met weinig inwoners, een zeer lage bevolkingsdichtheid, een zeer zwakke fiscale draagkracht en veel open ruimte, moeten daarbij een voetje voor hebben.

Tevens beperkt een begrip als ‘fiscale draagkracht’ zich niet tot de opbrengsten van de aanvullende personenbelasting en de opcentiemen op de onroerende voorheffing. Vraag is of er ook kan/moet gekeken worden naar andere inkomstenbronnen als belasting op drijfkracht en andere specifieke taksen.

In het voorontwerp van decreet is niet duidelijk hoe men gekomen is tot de afbakenings- en verdelingscriteria. Ook het aantal van vijftig gemeenten lijkt eerder het resultaat van een arbitraire keuze dan van een weldoordachte beleidsoefening. Naar de motivering van deze keuze hebben we het raden.

Het lijkt aangewezen om het Plattelandsfonds toe te spitsen op de gemeenten met de grootste noden. Om de minister-president te citeren in zijn antwoord tijdens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van 2 maart 2011 op een vraag om uitleg van Karlos Callens: “Het heeft weinig zin om iedereen een aalmoes te geven. Daar wordt niemand beter van, en zeker niet die gemeenten die het meest nood hebben aan bijkomende steun.”. Een concreet cijfer kleven op het aantal begunstigde gemeenten is niet evident. Veel hangt echter af van het totaal te besteden budget en de concrete afbakenings- en verdelingscriteria. Het huidige voorontwerp van decreet is alleszins niet van aard om een ommekeer ten gunste van de zwakste plattelandsgemeenten teweeg te brengen.

5. *Wat met de open ruimte?*

Het Plattelandsfonds komt niet alleen rijkelijk laat, het is zeer de vraag of het zal slagen in zijn opzet om plattelandsgemeenten aan te moedigen om hun open ruimte te behouden. De basis hiervan ligt in de huidige financieringsmechanismen van het Gemeentefonds, dat onvoldoende corrigerend werkt voor gemeenten die beschikken over veel open ruimte. Vandaag worden gemeenten eerder aangemoedigd om hun open ruimte aan te snijden, onder meer in het kader van het bindend sociaal objectief dat voortvloeit uit het Grond- en Pandendecreet. Het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden en het ontwikkelen van bedrijventerreinen zorgen voor extra inkomsten via de fiscaliteit.

Aangezien vooral minder bestuurskrachtige plattelandsgemeenten nood hebben aan bijkomende structurele financiering, zou het Plattelandsfonds een opportuniteit kunnen zijn om gemeenten te belonen die inspanningen doen om hun open ruimte te vrijwaren. In het voorontwerp van decreet blijkt echter het tegenovergestelde, aangezien het aantal kilometer verharde wegen als criterium wordt aangeduid voor de verdeling van de middelen. Overigens zou het correcter zijn te spreken over ‘verharde wegen die door de gemeente moeten worden onderhouden’. Een gemeente kan bijvoorbeeld een autosnelweg of een provinciale weg op haar grondgebied hebben, maar voor de gemeente in kwestie betekent die geen meerkost aangezien het onderhoud ten laste valt van de hogere overheid.

Nochtans zou het meer aangewezen zijn om oog te hebben voor andere parameters als het aantal landbouwwegen, het onderhoud voor landschappelijke infrastructuur en het aandeel open ruimte.

Wat het aspect ‘open ruimte’ betreft, moet een onderscheid worden gemaakt of gemeenten beschikken over een deel open ruimte dat door andere overheden of instanties wordt onderhouden. Provinciale domeinen bijvoorbeeld zijn open ruimte die door de provinciale overheid worden onderhouden en gefinancierd; natuurreservaten zijn vaak eigendom van milieuverenigingen die hiervoor al subsidies van de Vlaamse overheid krijgen; ook militaire domeinen vallen niet ten laste van de gemeenten.

De SALV zit in zijn advies op deze golflengte: “De gemeentelijke inspanning voor het vrijwaren van het platteland kan moeilijk gerelateerd worden aan de lengte van het verharde weggennet alleen en zou beter benaderd worden door een meer generiek plattelandskenmerk, zoals het aandeel in de open ruimte.”. De SALV benadrukt wel dat het globale gewicht van de fiscale draagkracht in de berekening behouden dient te blijven.

Ook de minister-president haalt het behoud van de open ruimte aan als een belangrijk objectief van het Plattelandsfonds. In antwoord op een vraag om uitleg in de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van 30 september 2010 van Els Robeyns en Linda Vissers, stelde hij: “Het is inderdaad zo dat plattelandsgemeenten over veel open ruimte beschikken die voor de gemeentekas weinig opbrengt, maar wel veel kost. Niettemin vind ik het belangrijk dat deze open ruimte wordt bewaard. In het kader van het op te richten plattelandsfonds zal er dan ook rekening worden gehouden met de factor open ruimte.”.

6. *Geen projectmatige, maar structurele aanpak*

Het Plattelandsfonds wordt geconcipieerd als een projectmatig fonds. De vraag kan terecht gesteld worden of dit de juiste keuze is. Te vrezen valt dat het fonds een onvoldoende sturend vermogen zal bezitten om op de meest efficiënte manier invulling te geven aan het Plattelandsbeleid. Voorgeschreven projecten zijn niet bevorderlijk voor werken op maat. Het is veel beter dat de financiële middelen vrij kunnen worden besteed. Per slot van rekening mag niet worden vergeten dat het basisprobleem van de gemeenten is dat ze over te weinig financiële middelen beschikken om te besteden aan hun algemeen beleid. Als er dan extra middelen ter beschikking worden gesteld, heeft het weinig zin om de voorwaarden dermate sturend te maken dat ze uiteindelijk voor alles kunnen worden gebruikt behalve voor de belangrijke zaken.

Gemeenten kunnen trouwens al een beroep doen op de projectmatige aanpak in het kader van het PDPO II, het Europees programma voor plattelandsontwikkeling dat eind 2013 afloopt en zal worden opgevolgd door PDPO III 2014-2020. Projecten zijn vaak ook tijdelijk.

Een projectmatige aanpak leidt tot meer administratieve last, zelfs als het gaat om een standaardformulier dat gemeenten moeten invullen en voor marginale controle moeten inleveren bij de VLM. Bovendien werkt het drempelverhogend voor gemeenten met het minste personeel en de grootste financiële zorgen. Hierdoor zullen net die gemeenten met de grote noden als eerste uit de boot kunnen vallen.

In zijn advies vraagt de SALV zich, naast de manier waarop de projecten van het Plattelandsfonds zullen worden ingepast in de huidige strategische meerjarenplanning van de gemeenten voor de periode 2009-2014, af of het beschikbare projectgeld binnen hetzelfde jaar gebruikt moet worden of dat de budgetten naar een volgend jaar kunnen worden overgedragen, eventueel over een ganse legislatuur? Dat laatste is van belang als het Plattelandsfonds ondanks zijn projectmatige aanpak toch nog enigszins een structurele werking kan hebben.

7. *Evalueren, maar in alle eenvoud*

Omdat het Plattelandsfonds in zijn huidige concept niet dreigt te leiden tot een structurele ommekeer voor de plattelandsgemeenten, is de opvolging en evaluatie van de projecten essentieel. In het bijzonder in welke mate de projecten hebben bijgedragen tot het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen.

Vermits het niet de bedoeling kan zijn om de plattelandsgemeenten met administratieve opdrachten te belasten, is dit een taak voor de Vlaamse overheid. Het zou aangewezen zijn dat er een aanvang wordt genomen met het uitwerken van een standaardevaluatieprocedure. Een eenvoudige mogelijkheid zou kunnen zijn dat gemeenten – in de veronderstelling dat de financiële middelen van het Plattelandsfonds structureel worden toegekend – de ontvangen middelen en de (geplande, respectievelijk gerealiseerde) uitgaven als een aparte post op hun begroting en jaarrekening inschrijven.

3. Naar een nieuw Plattelandsfonds

Open Vld beschouwt de oprichting van het Plattelandsfonds als een bliksemafleider voor een fundamentele uitdaging: de structurele herziening van de financiering van de lokale besturen.

Op termijn streven we naar een herstructurering van het Gemeentefonds. De overdadige ‘verfondsing’ van de begroting moet worden tegengegaan. In afwachting van de herstructurering van het Gemeentefonds steunt Open Vld de oprichting van een Plattelandsfonds om de plattelandsgemeenten met de zwakste bestuurlijke en fiscale draagkracht financieel te ondersteunen bij de realisatie van hun opdrachten.

Ofschoon Open Vld op dit ogenblik voorstander van ‘een’ Plattelandsfonds is, zijn we niet gewonnen voor ‘dit’ Plattelandsfonds, dat niet helemaal de juiste gemeenten zal bereiken omwille van de ondoelmatige verdelingscriteria die worden vooropgesteld. In dezen stelt Open Vld vast dat ook de SALV dergelijke kritiek formuleert in zijn advies. We pleiten voor andere verdelingscriteria, die op hun beurt moeten worden getoetst aan de vraag of er reeds andere financieringsmechanismen vanuit hogere overheden gelden.

Als ze zichzelf respecteert, is het evident dat de Vlaamse Regering de plattelandsgemeenten niet blij maakt met een dode mus. Ze moet dus voldoende budget voorzien voor de werking van het Plattelandsfonds. De financiële steun, zoals die voorzien is in het voorontwerp van decreet, zal, onder meer gemeten aan de middelen die het Stedenfonds krijgt, wellicht te beperkt zijn om structurele veranderingen in de bestuurskracht van de gemeenten te bewerkstelligen. Bovendien is er onduidelijkheid over de levensduur van het Plattelandsfonds. Het is een teken aan de wand dat het minimumbedrag dat de VVSG vooropstelt – 250.000 euro per jaar – exact hetzelfde is als het maximale trekkingsrecht dat in het ontwerp van decreet wordt voorzien.

Opdat het fonds een voldoende corrigerende werking zou hebben, is het aangewezen de doelgroep van het aantal begunstigde gemeenten duidelijk af te bakenen en dat de steun per gemeente voldoende is om de bestuurskrachtproblematiek structureel aan te pakken.

Open Vld is van mening dat het Plattelandsfonds beter een structureel opzet krijgt in de plaats van een projectmatige aanpak. Het houdt in dat gemeenten de hun toegekende fondsen vrij kunnen besteden binnen de vooropgestelde doelstellingen van het fonds.

De huidige afbakenings- en verdelingscriteria, zoals voorzien in het voorontwerp van decreet, moeten worden bijgestuurd opdat het fonds een voldoende corrigerende werking zou hebben voor gemeenten met weinig inwoners, een zeer lage bevolkingsdichtheid, een zeer zwakke fiscale draagkracht en veel open ruimte die ze moeten kunnen behouden en onderhouden.

Aan de Vlaamse Regering wordt uitdrukkelijk gevraagd te voorzien in de juiste uitvoeringsmodaliteiten van het Plattelandsfonds, zoals de mogelijkheid tot het overdragen van projectgelden over een gehele legislatuurperiode voor zes jaar en het uitwerken van een evaluatieprocedure die de lokale besturen minimaal administratief zal belasten. Overigens moet er te allen tijde worden gewaakt over een minimum aan administratieve verplichtingen.

Karlos CALLENS

Marc VANDEN BUSSCHE

Lydia PEETERS

Marnic DE MEULEMEESTER

Sas VAN ROUVEROIJ